

The problems that teacher candidates encounter during teaching practice curriculum and solutions offered¹

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması öğretim programı bağlamında karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri

Etem Yeşilyurt²
Çetin Semerci³

Abstract

The purpose of the study is identifying the problems that teacher candidates encounter during teaching practice curriculum and to offer solutions for these problems. The study was carried out using 'nested multiple cases design', which is a type of case study method. The study group in the study consists of 322 final year students who attend the teaching practice curriculum in their final year of training at the Faculty of Education of various universities in Eastern and Southeastern Turkey (i.e. Departments of Social Studies, Turkish Language Education, Primary School Education, Science and Technology at Fırat University, Erzincan University, İnönü University, Atatürk University, Dicle University and Ağrı İbrahim Çeçen University). The data which were obtained using semi-structured interview forms were analyzed by means of content analysis using NVivo 8 qualitative data analysis software. At the end of the research, the

Özet

Bu araştırma, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması öğretim programı bağlamında karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2008–2009 akademik yılında Fırat, Erzincan, Atatürk, İnönü, Dicle ve Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Sınıf, Sosyal Bilgiler, Türkçe, Fen ve Teknoloji Öğretmenliği lisans programlarında son sınıf düzeyinde öğrenim gören ve öğretmenlik uygulaması dersini alan 322 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilmiş ve "içerik analizi yöntemi" ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması öğretim programı bağlamında karşılaştıkları sorunlar altı ana kategori ve altmış temada, bu sorunların çözümüne ilişkin önerdikleri çözüm önerileri ise altı ana kategori ve kırk dört temada toplanmıştır. Öğretmen adaylarının, öğretmenlik

¹This study has been prepared on the basis of doctoral thesis "Evaluation of Teaching Practice Curriculum in the Light of Standard –Based and Responsive Models" by Etem Yeşilyurt in consultation with Assoc. Prof. Dr. Çetin Semerci in Fırat University Institute of Social Sciences, Department of Curriculum and Instruction in 2010.

²Assistant Prof. Dr. Mevlana University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Konya, eyesilyurt@mevlana.edu.tr

³Assoc. Prof. Dr. Fırat University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Elazığ, csemerci@firat.edu.tr

problems faced by teacher candidates were categorized in six main categories and sixty themes; and solutions suggested for these problems were categorized in six main categories and forty four themes. The teacher candidates emphasized two main problem categories among a number of problems about teaching practice curriculum. These two main categories identified involve problems arising from themselves and problems arising from the practice teachers.

Keyword: Teaching Practice Curriculum, Problems of Teacher Candidates and the Solutions They Suggest

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Giriş

Öğretmenlik uygulaması, öğretmen adaylarının lisans eğitiminde edindiği öğretmenlik bilgi ve becerilerini uygulaması ve bu becerileri geliştirmesi amacıyla uygulama okullarında yürüttüğü etkinlikleri kapsayan ve öğretmenlik yeterliklerini ortaya çıkarmaya katkıda bulunan bir mesleki deneyim sürecidir. Özkan, Albayrak ve Berber'e (2005) göre öğretmen adaylarının bilgilerini kullanmasını sağlayacak uygulamalara ağırlık verilmesi, teorik bilgilerin uygulama etkinlikleriyle değer kazanmasını ve teorik bilgi ile uygulama arasında köprü kurulmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda öğretmen adaylarının alan ve öğretmenlik meslek bilgisi ile genel kültür boyutlarındaki yeterlikleri, onların uygulama çalışmalarına katılmaları ile daha net ortaya çıkmaktadır. Çünkü mesleki gelişim açısından, öğretmen adaylarının uygulama dersleriyle hem kendisinin zayıf ve güçlü olduğu taraflarını görmekte hem de genel, pedagojik ve alanı eğitimi yeterlikleri hakkında bilgi edinmekte, güçlü ve zayıf yönlerini görmektedir (Köksal, 2008, 50). Öte yandan öğretmenlik uygulaması bilginin kullanılmasını ve adayların mesleki deneyim kazanmasını sağlamakta aynı zamanda adayların alan, meslek bilgisi ve genel kültür açısından yeterliklerini sorgulamaktadır (Sözer, 1990, 57).

Öğretmenlik uygulaması aracılığıyla öğretmen adayları bir taraftan uygulama öğretmenlerini gözlemlemekte, diğer taraftan da öğretmen olarak okul ortamını soluma ve nitelikli öğretmen olabilme yolunda eksiklerini görebilme fırsatı yakalamaktadır (Gedik ve Göktaş, 2008, 72). Öğretmen adayları öğretmenlik uygulamalarıyla adaylık sürecinde elde ettikleri ve kendilerinde var olduğunu düşündükleri mesleki öz yeterliklerini de uygulama dersleriyle somut olarak uygulamaya koyma fırsatı elde etmektedir. Kahyaoğlu ve Yaygın (2007, 79) öğretmenlik uygulaması süreci

uygulaması öğretim programına ilişkin karşılaştıkları sorunların başında uygulama öğretmenlerinden ve kendilerinden kaynaklanan sorunların yer aldığını ileri sürdükleri belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Öğretmenlik Uygulaması Öğretim Programı, Öğretmen Adayı Sorunları ve Çözüm Önerileri.

sonunda, öğretmen adaylarının mesleki yeterliklere ilişkin kendilerini değerlendirme fırsatı elde ettiklerini belirtmektedir. Öğretmenlik uygulaması sürecinde öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin olumlu izlenimleri onların meslekteki başarısını olumlu yönde etkileyecek, olumsuz izlenimler ise mesleğe girmeyi engelleyebileceği gibi meslekten kopmalarına da yol açabilecektir (Ada 1991, 10-11; Kuran 1992, 292). Bu durum öğretmenlik uygulamalarının önemini daha da arttırmaktadır.

Öğretmenlik uygulaması sürecinde karşılaşılan zorluklar, bu programın yukarıda belirtilen kazanımlarına ulaşmasını engellemektedir. Öğretmeni yetiştiren ve istihdam eden kurumlar arasında yeterli diyalog ve işbirliğinin olmaması ve öğretmenlik uygulamalarını yürütmede görevli personelin konuya uygun nitelikten uzak olması öğretmenlik uygulamalarının önündeki en temel problemler arasında yer almaktadır. Ayrıca kurumlar arasında iletişim ve işbirliğinin yetersizliği, tarafların bu konuya yeterince önem vermemesi konuyla ilgili diğer problemleri oluşturmaktadır (Hacıoğlu ve Alkan, 1997, 116-119). Öte yandan uygulama süresinin yetersiz olması, aday öğretmenlerin uygulama sürecinde bir uygulama öğretmenine bağlı kalması, uygulamaların öğretmenlik deneyimi olan eğitim bilimleri öğretim elemanları yerine ilgili bölümlerin uygulama yapılan okul düzeyinde öğretmenlik deneyimi bulunmayan elemanlarınca yapılması da öğretmenlik uygulaması öğretim programının sorunları arasında yerini almaktadır (Yılman, 2006, 338). Bir eğitim sisteminin sorunları, verimi, niteliği ve başarısı hakkında bilgi veren en önemli göstergelerden biri öğrenci davranışlarıdır. Eğitim sürecinde yapılacak gözlemlerle öğrenci davranışlarının hangi düzeyde olduğu, ne tür yetersizliklerin ve olumsuz davranışların bulunduğu tespit edilebilir (Kutlu, 2003). Ancak araştırmacılar tarafından nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde farklı eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerilerine ilişkin kapsamlı bir araştırmaya ulaşılmamıştır. Bu bakımdan ilgili araştırma, uygulama öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması öğretim programı bağlamında karşılaştıkları sorunları ve bu sorunların çözümü için geliştirdikleri önerileri ortaya koymasını, öğretmenlik uygulaması öğretim programının kazanımlarının elde edilmesine yardımcı olması ve sorunların çözümünde birinci elden somut veri sunması açısından önemli görülmektedir.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması öğretim programı bağlamında karşılaştıkları sorunları ve çözüm önerilerini ortaya çıkarmaktır. Bu genel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması öğretim programına yönelik:

1. Karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
2. Sorunların çözümüne ilişkin geliştirdikleri öneriler nelerdir?

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırmanın gerçekleştirilmesinde tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da günümüzde var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir. Bu model araştırmacıya var olan bir durumu kendi koşulları içerisinde var olduğu şekliyle betimleme imkânı tanımaktadır (Karasar, 1999, 77). Tarama modeli, nicel ve nitel (karma) araştırma yaklaşımlarının birlikte kullanılmasına fırsat tanıyan bir modeldir (Kırcaali-İftar, 1997, 5). Bu durum dikkate alınarak araştırmaya ilişkin verilerin toplanmasında, kuramsal temelleri arasında program değerlendirmenin de yer aldığı durum çalışması desenlerinden “iç içe geçmiş çoklu durum deseni” kullanılmıştır. Bu desende birden fazla ve kendi başına bütüncül olarak algılanabilecek durum söz konusudur. İç içe geçmiş çoklu durum deseninde ele alınan ve araştırmaya dâhil edilen her bir durum kendi içerisinde çeşitli alt birimlere ayrılarak çalışılır. Verilerin karşılaştırmasını kolaylaştırmak için veri toplama aracının standart olması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2006, 292).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2008–2009 akademik yılında Türkiye'nin Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde yer alan Fırat, Erzincan, Atatürk, İnönü, Dicle ve Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde Sınıf, Sosyal Bilgiler, Türkçe, Fen ve Teknoloji Öğretmenliği ABD'de son sınıf düzeyinde öğrenim gören ve öğretmenlik uygulaması dersini alan 322 uygulama öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde, bu grup belirli bir sorun veya problemle karşılaşıyorsa, benzer diğer gruplar da aynı veya benzer sorun veya problemle karşılaşır şeklinde özetlenebilecek nitelikte olan kritik durum örnekleme (Yıldırım ve Şimşek, 2006, 110) kullanılmıştır.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan ve açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formuyla elde edilmiştir. Bu form, alan ve dilbilgisi uzman görüşlerine sunulmuş ve aynen kullanılabilirliği yönünde dönütler alınmıştır. Belirli bir forma dayalı görüşme, farklı bireylerden daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi elde edilmesini, elde edilen verileri düzenlenmesi ve analizini kolaylaştırır (Yıldırım ve Şimşek, 2006,122-123). Katılımcıların özgür yanıtlaması, yanıtların sınırlandırılmaması ve yanıtlara soran kişinin yorumunun katılmaması açık uçlu sorulardan oluşan görüşmenin olumlu yanlarından (Aziz, 2008, 94). Standardize edilmiş görüşme formları, nitel araştırmalarda katılımcıların hangi görüşleri daha fazla vurguladıklarının ve görüşmelerin karmaşık olan kısımlarının ortaya çıkarılmasına katkı sağlamaktadır (Roberts ve Priest, 2006, 43).

Verilerin Çözümlemesi

Çalışmadan elde edilen verilerin çözümlemesinde “içerik analizi yöntemi” kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavram ve ilişkilere ulaşmak, bunları okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenleyerek yorumlamaktır. İçerik analizi, daha derin bilgiye ulaşmayı, kavramlar arasındaki ilişkileri açığa çıkarmayı amaçlayan kapsamlı bir analizdir. Bu analizde fark edilmeyen kavram ve temalar elde edilebilir (Yıldırım ve Simsek, 2006, 224, 227). Öte yandan nitel içerik analizi dilsel materyal ve metinlerin sistematik olarak analizine, materyallerin bölme ve aşamalı olarak incelenmesine, çözümleme boyutlarının materyalin kuramsal olarak kategorileştirilmesi yoluyla önceden belirlenmesine fırsat tanımaktadır (Mayring, 1996; Akt: Gümüş ve Durgun, 2000, 98). Araştırmada elde edilen nitel verilerin çokluğu ve nitel veri çözümlemelerinde kaliteyi tehdit edebilecek unsurların önüne geçilmesi amacıyla çözümlemelerin bilgisayar destekli bir biçimde yapılması uygun görülmüştür. Bu nedenle, nitel verilerin sayısallaştırılması, kodlanması, model oluşturulması özelliğini taşıyan, gösterim öğeleri zengin olan, veriler üzerinde içerik analizi yapılmasına imkân tanıyan NVivo 8 nitel veri analiz programı seçilmiştir.

Görüşme formlarından elde edilen nitel veriler öncelikle Word belgesi olarak kayıt edilmiş ve NVivo 8 nitel veri analizi programına aktarılmıştır. Öğretmenlik uygulaması öğretim programına yönelik olarak uygulama öğretmen adaylarının sorunları ve önerileri için elde edilen veriler ayrı ayrı çözümlenmiştir. Verilen çözümlenme sürecinde katılımcı gurupların sorunları ve önerilerine ilişkin ana kategoriler oluşturulmuştur. Bu ana kategoriler içerisinde, katılımcıların ortak görüşte birleştikleri sorun ve önerileri ise ortak temaya alınarak yorumlanmıştır. Çözümlemeler sonucunda ortaya çıkan sorun ve önerilerden elde edilen ana kategoriler ve bu kategoriler içerisindeki temalar aralarındaki bağları gösterir şekilde modellenmiş ve katılımcıların demografik özellikleri dikkate alınarak her kategori ve tema için yapılan yüklemeler ayrıca sayısal (nicel) olarak tablolaştırılmıştır. Nitel düşüncesinin önemli bir işlevi de anlamlı bir nicelleştirmeye imkân tanınmasıdır. Bu bütünlük anlayışı aracılığıyla nitel-nicel zıtlaşması yumuşatılmakta ve bağlantı çizgileri gösterilmektedir. Nitel yönelimli insan bilimleri araştırmalarında nitel çözümleme araçlarıyla sonuçların çıkartılması ve genelleştirilebilmesinde nicelleştirmeler bir ön koşul haline gelmektedir (Mayring, 1996; Akt: Gümüş ve Durgun, 2000, 27-28).

Modeldeki ilişkileri gösteren ok kalınlıklarının belirlenmesinde şu yol izlenmiştir. Öncelikle ilgili modelde yer alan kategoriler ve temalar için yapılan yükleme (atıfta bulunulan görüşlerin) sayısı toplanarak elde edilen sayı beşe bölünmüştür. Bu işlem sonucunda ortaya çıkan sayısal değer (n) temel alınmış ve bu değer $1xn$, $2xn$, $3xn$, $4xn$ ve $5xn$ şeklinde işleme tabi tutularak yeni bir sayısal değer elde edilmiştir. Elde edilen değer ise her bir kategori ve tema için yapılan yükleme sayısı

karşılaştırılarak 1n-5n aralığına göre ok kalınlıkları belirlenmiştir. Ok kalınlıkları arttıkça ilgili kategori ve tema için yapılan yükleme sayısı da aynı oranda artmaktadır. Verilerin çözümü sonucunda elde edilen bulgular, sayısal kodlar kullanılarak verilmiştir. Kodların çözümlenmesinde “.....(1,2,4,85).” yolu izlenmiştir.

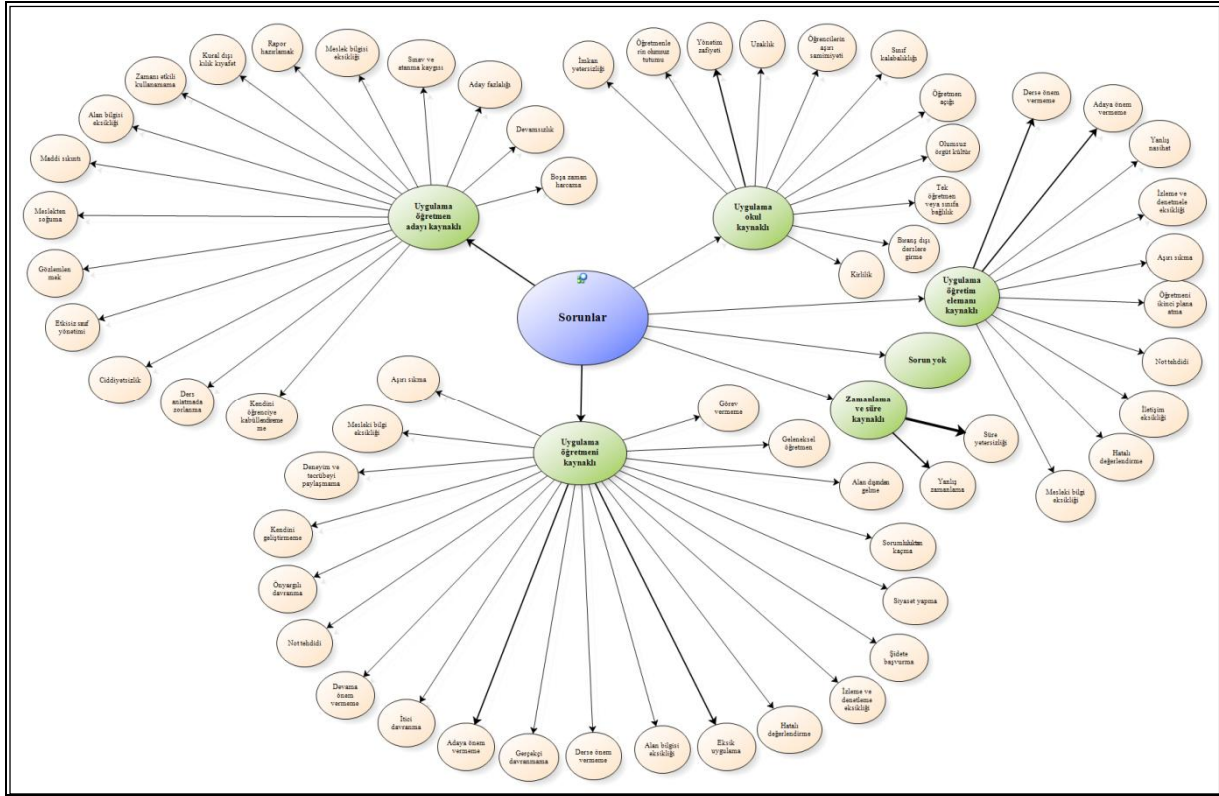
Birinci sayı fakülteyi (1. FÜEF, 2. EÜEF, 3. AÜKKEF, 4. DÜZGEF, 5. İÜEF, 6. AİCÜEF), ikinci sayı cinsiyeti (1. Kadın, 2. Erkek), üçüncü sayı Anabilim Dalı'nı (ABD) (1. Sınıf Öğretmenliği, 2. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, 3. Fen ve Teknoloji Öğretmenliği, 4. Türkçe Öğretmenliği), dördüncü sayı ise katılımcı numarasını işaret etmektedir.

Bulgular

1. Uygulama Öğretmen Adaylarının Karşılaştıkları Sorunlara Yönelik Bulgular

Uygulama öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması öğretim programı bağlamında karşılaştıkları sorunlar altı ana kategori ve altmış temada toplanmıştır. Şekil 1’de oluşturulan ana kategoriler ile bu kategoriler altında yer alan alt kategoriler arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkinin yönünü daha açık bir şekilde gösteren bir model yer almaktadır. Her bir kategoriye ilişkin atamaların kimler tarafından ve kaç kez yapıldığı Tablo 1’de detaylı olarak gösterilmektedir.

1.1. Uygulama öğretmeni kaynaklı sorunlara yönelik çözümlenmeler Uygulama öğretmeni adayları, öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni bağlamında karşılaştıkları sorunlar arasında eksik uygulama, adaya ve derse önem vermeme, mesleki bilgi eksikliği ve geleneksel öğretmen tipinin en fazla karşılaşılan sorunlar olduğu görülmüş ve bu kategorilerle ilgili örnekler aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 1: Öğretmen Adaylarının Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Şematik Gösterim

Eksik uygulama: Uygulama öğretmeni kategorisinde yer alan temalar arasında en fazla yüklemenin eksik uygulama temasına yapıldığı tespit edilmiştir. Bu temaya referans olan uygulama öğretmen adaylarının görüşü aşağıda örneklendirilmiştir.

“Dersin uygulama boyutu “formalite” icabı yapılıyor. Gerçek anlamda öğretmen adayına deneyim kazandırmıyor. Çünkü arka sıra birkaç hafta dinleyip, son birkaç hafta ders anlatmak bir şey kazandırmıyor. (1,24,92)”

Adaya önem vermeme: Uygulama öğretmen adaylarının adaya önem vermeme temasına 24 adayın görüş bildirdiği ve öğretmenlik uygulaması dersinde uygulama öğretmen adaylarına önem verilmediği şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu temaya referans olan uygulama öğretmen adaylarının görüşünü aşağıdaki örnek temsil edici niteliktedir.

“Okuldaki öğretmen stajyer öğretmenlere bir öğretmen adayı değil de sanki onun bir öğrencisiymiş gibi davranıyor. Bu da ister istemez sınıftaki öğrencide yansıyor. Sınıftaki öğrencilerde stajyer öğretmene değer göstermiyor. (1,1,140)”

Derse önem vermeme: Öğretmen adaylarının 18’i öğretmenlik uygulaması dersine uygulama öğretmenlerinin derse gerekli önemi vermediklerini belirtmişlerdir. Bu temaya referans olan uygulama öğretmen adaylarından birinin görüşüne aşağıda yer verilmiştir.

“Arkadaşlarımız ve hocalarımız derse yeteri kadar ilgi göstermiyor. En önemli dersin bu olması gerekirken boş ders havası yaratılmış. (1,24,120)”

Tablo 1: Öğretmen Adaylarının Demografik Değişkenlere Göre Sorunlara Yönelik Temalara Yapmış Oldukları Vurgular

Temalar	Cinsiyet		ABD				Fakülte					
	Kadın	Erkek	Sınıf	Sosyal Bi.	Fen ve Tek.	Türkçe	F.Ü.E.F	E.Ü.E.F.	A.Ü.K.K.E.F	D.Ü.ZGFEF	İ.Ü.E.F.	A.İ.Ç.Ü.E.F.
Uygulama öğretmeni kaynaklı sorunlar	46	37	21	16	24	22	34	6	13	13	7	10
Eksik uygulama	8	21	5	6	10	8	11	2	4	6	2	4
Adava önem vermeme	12	12	8	6	6	4	12	-	5	4	1	2
Derse önem vermeme	10	8	7	2	6	3	7	3	3	2	3	-
Mesleki bilgi eksikliği	5	2	1	1	3	2	3	1	-	1	1	1
Geleneksel öğretmen	2	4	-	1	3	2	4	-	-	-	1	1
İzleme ve denetleme eksikliği	2	2	-	1	1	2	2	-	-	1	1	-
Asırı sıkma	2	1	1	2	-	-	-	1	2	-	-	-
Görev vermeme	-	3	-	3	-	-	2	-	-	-	-	1
Devama önem vermeme	2	1	1	1	-	1	1	-	-	1	-	1
Deneyim ve tecrübeyi paylaşmama	-	2	1	-	-	1	1	1	-	-	-	-
Kendini geliştirmeme	-	2	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-
Sorumluluktan kaçma	2	-	1	-	1	-	1	-	1	-	-	-
Hatalı değerlendirme	-	2	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Şiddete başvurma	2	-	1	-	-	1	1	-	-	-	1	-
Gerçekçi davranmama	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Ön yargılı davranma	1	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-
Alan bilgisi eksikliği	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
Alan dışından gelme	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Siyaset yapma	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
İtici davranma	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Not tehdidi	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-
Uygulama öğretmeni adayı kaynaklı sorunlar	19	39	13	13	18	14	13	6	1	8	14	16
Kendini öğrenciye kabullendirememe	7	7	4	2	6	2	4	3	-	1	1	5
Sınav ve atanma kaygısı	3	10	2	4	3	4	-	2	-	2	5	4
Etkisiz sınıf yönetimi	4	5	2	3	2	2	4	1	-	-	3	1
Rapor hazırlamak	1	7	-	4	3	1	-	2	-	2	4	-
Maddi sıkıntı	-	8	7	-	1	-	-	-	-	-	-	8
Meslekten soğuma	2	2	-	-	2	2	2	-	-	2	-	-
Ciddiyetsizlik	1	2	-	1	1	1	1	1	-	-	-	1
Ders anlatmada zorlanma	1	2	-	1	-	2	-	1	-	-	1	1
Kural dışı kılık kıyafet	1	2	1	1	1	-	1	-	-	-	2	-
Adav fazlalığı	2	1	-	1	1	1	2	-	-	1	-	-
Alan bilgisi eksikliği	2	-	-	-	1	1	2	-	-	-	-	-
Devamsızlık	2	-	-	-	1	1	-	-	-	1	1	-
Mesleki bilgi eksikliği	2	-	-	-	1	1	1	-	-	1	-	-
Boşa zaman harcama	-	2	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-
Gözlemlenmek	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
Zamanı etkili kullanamama	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-
Uygulama okulu kaynaklı sorunlar	13	35	15	5	18	10	14	10	3	6	4	11
Yönetim zafiyeti	7	15	6	3	7	6	7	5	2	3	1	4
Öğretmenlerin olumsuz tutumu	7	8	5	1	4	5	6	3	1	1	-	4
İmkân yetersizliği	1	8	1	1	7	-	-	3	-	2	2	2
Uzaklık	1	7	2	1	5	-	-	5	-	-	1	2
Sınıf kalabalıklığı	1	6	-	-	3	4	3	-	-	3	1	-
Öğrencilerin aşırı samimiyeti	2	4	2	-	2	2	3	1	-	-	-	2
Tek öğretmen veya sınıfa bağlılık	3	2	4	-	-	1	3	-	-	1	1	-
Öğretmen açığı	2	3	4	-	1	-	-	-	-	-	-	5
Olumsuz örgüt kültürü	2	2	-	1	1	2	1	-	1	1	1	-
Branş dışı derslere girme	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
Kirlilik	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Uygulama öğretim elemanı kaynaklı sorunlar	15	26	20	6	8	7	12	3	5	7	5	9
Derse önem vermeme	11	12	10	4	5	4	6	3	4	4	5	1
Öğretmen adayına önem vermeme	6	6	4	4	2	2	1	-	3	4	1	3
İzleme ve denetleme eksikliği	2	6	4	1	1	2	3	-	1	1	-	3
İletişim eksikliği	1	6	3	-	2	2	2	1	-	-	-	4
Asırı sıkma	-	2	-	1	1	-	-	1	-	-	-	1
Hatalı değerlendirme	2	-	1	-	1	-	1	1	-	-	-	-
Mesleki bilgi eksikliği	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-
Not tehdidi	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-
Öğretmeni ikinci plana atma	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Yanlış nasihat	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Zamanlama ve süre kaynaklı sorunlar	2	7	3	1	3	2	4	-	1	1	1	2
Süre yetersizliği	2	6	3	1	3	1	4	-	1	-	1	2
Yanlış zamanlama	1	2	-	-	1	2	1	-	-	1	1	-
Sorun yok	19	17	9	12	6	9	8	4	4	9	4	7

Mesleki bilgi eksikliği: Uygulama öğretmenlerinin mesleki bilgi eksikliği temasına yedi öğretmen adayı atıfta bulunmuştur. Bu temaya ilişkin olarak bir öğretmen adayı *“Okuldaki bize danışmanlık yapan öğretmenlerin meslek bilgisi ve yeni programla ilgili bilgilerin eksik olması nedeniyle danışmanlık yaptığı öğrencilere yeterince yardımcı olmaması. (1,1,3,159)”* fikrini savunmaktadır.

Geleneksel öğretmen: Uygulama öğretmen adaylarından altı kişi, uygulama öğretmenlerini geleneksel öğretmen olarak gördüklerini belirtmişlerdir. *“Eğitim-öğretimin öğrenci merkezli olması aslında uygulamalar tamamen gerçekleştirilirse çok iyi bir durum. Ancak bütün okullar bu sisteme şu an hazır durumda değil. Çünkü öğretmenlerimiz geleneksel tipli. Bundan dolayı eğitim öğretim kalitesi düşmekte hedeflere yeterince yaklaşamamaktadır. (5,1,3,1016)”* görüşü bu tema içerisinde yer alan görüşleri nitelik bakımından kapsayıcı özelliğe sahiptir.

İzleme ve denetleme eksikliği: Öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama öğretmenleri tarafından izlenmediği ve denetlenmediğini belirten dört öğretmen adayı fikir beyan etmiştir. Uygulama öğretmen adaylarından biri *“Bu uygulamada öğrenci başıboş bırakılmamalı. Üniversite ve ders hocası öğrenciyle daha alakalı olmalı. (1,2,4104)”* fikrini belirtmiştir.

1.2. Uygulama öğretmen adayı kaynaklı sorunlara yönelik çözümler

Öğretmen adayları kendilerinden kaynaklı sorunlar arasında kendilerini öğrencilere kabullendirememe, sınav ve atanma kaygısı, etkisiz sınıf yönetimi, rapor hazırlamak ve maddi sıkıntı temalarına daha fazla vurgu yaptıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının bu kategori altında karşılaştıkları sorunlara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Kendini öğrenciye kabullendirememe: Nitel analiz sonucunda en fazla yüklemenin kendini öğrenciye kabullendirememe temasına yapıldığı tespit edilmiştir. Bu konuda adaylardan biri *“Öğrencilerin bizleri staj öğrencileri olarak benimseyip bu şekilde kabullenmeleri derste ki hâkimiyetimizi sağlamamız konusunda bizleri zorladı. (2,1,3,1043)”* görüşünü belirtmiştir.

Sınav ve atanma kaygısı: Uygulama öğretmen adaylarının 13’ü, kendilerinde gördükleri sorunlar arasında sınav ve atanma kaygısı taşımalarının olduğunu vurgulamışlardır. Bu temaya referans olan uygulama öğretmen adaylarından bazılarının ifadeleri aşağıda örneklendirilmiştir.

“Bu dersin işlevini tam anlamıyla yerine getiremedik. Çünkü dersi son sınıfta almamız gayet yanlış. Stajı tam manasıyla yapmıyorduk. Çünkü KPSS, okulu bitirme ve atanma kaygısı ve tüm bunların yoğunluğu staj esnasında görevlerimizi tam anlamıyla yapmamız birer engeldi. (5,1,4,609)”

Etkisiz sınıf yönetimi: Uygulama öğretmen adaylarının dokuzu etkili sınıf yönetimi konusunda sorun yaşadıklarını dile getirmişlerdir. Bu tema içerisinde yer alan görüşlerden biri şudur: *“Ben sınıf yönetimi konusunda başarısız olduğumu fark ettim. Sanırım öğrencilere fazla yumuşak davranıyorum. Bu davranışlarımın suiistimal ediliyor. Otorite dengesini kurmam gerekiyor. (1,1,3,164)”* şeklinde görüş ileri sürmektedir.

Rapor hazırlamak: Sekiz öğretmen adayı öğretmenlik uygulaması dersinde rapor hazırlamanın kendileri açısından bir sorun olarak bulmaktadır. Rapor hazırlamak temasına ilişkin katılımcılardan biri *“Büyük sorunlardan biri öğrencilerin rapor hazırlamasıdır. Öğrencilerin yazdığı raporla değerlendirilmesi kadar saçma ve gereksiz bir uygulama galiba başka bir yerde yoktur. Kişiyi yaptıklarıyla değerlendirmek gerekir. (5,2,2,643)”* şeklinde görüş bildirmiştir.

Maddi sıkıntı: Uygulama öğretmen adaylarının sekizi, öğretmenlik uygulaması sürecinde özellikle de ulaşım açısından maddi zorluk yaşadıklarını belirtmişlerdir. Bu temaya kaynaklık eden görüşlerden biri aşağıda sunulmuştur.

“Köy stajı biraz masraflı köye gidecek araba tutulacak, yeme içme derken kabarık bir faturayla karşılaşıyoruz. Biz uygulama okuluna gidip oradaki öğretmenlerin yapması gereken bütün işleri yapıyoruz. Öğrenci milletinin hali belli zaten durumu olan var olmayan var, sadece öğrenimle geçinen öğrenci bu masrafı nasıl karşılar. (6,2,1,382)”

Meslekten soğuma: Öğretmenlik uygulaması dersi vasıtasıyla mesleği doğrudan tanıyan uygulama öğretmen adayları meslekten soğuduklarını ifade etmiştir. Bu temaya yönelik belirtilen görüşler arasında *“Öğretmen olduktan sonra bu mesleği gereğine uygun yapıp yapmayacağımdan endişeliyim. Bu mesleği sevebilecek miyim bir gün? (1,1,4,96)”* görüşü örnek gösterilebilir.

1.3. Uygulama okulu kaynaklı sorunlara yönelik çözümler

Uygulama öğretmen adayları, uygulama okulu kaynaklı sorunlar arasında en fazla yüklemenin yönetim zafiyeti, öğretmenlerin olumsuz tutumları, imkân yetersizliği, uzaklık, sınıf kalabalıklığı, öğrencilerin aşırı samimiyeti ve tek öğretmen veya sınıfa bağlılık temalarına yapıldığı tespit edilmiştir.

Yönetim zafiyeti: Uygulama öğretmen adayları uygulama okulu kaynaklı sorunlar kategorisi altında yer alan yönetim zafiyeti temasına en fazla yüklemde bulunmuşlardır. Bu tema içerisinde yer alan görüşleri aşağıdaki örnek temsil edici niteliktedir.

“Gittiğimiz okulda müdür bey dışında tüm personelin davranışları gayet iyiydi. Aşırı despot bir duruş, geliş-gidiş saatlerinin kontrolü ve törenlere katılımı mecbur tutmaktan başka bir iletişimimiz olmadı. (1,2,1,31)”

Öğretmenlerin olumsuz tutumu: Uygulama öğretmen adaylarından 15'i uygulamaya gittikleri okullarda hem rehber hem de diğer öğretmenlerin kendilerine karşı olumsuz tutum sergilediklerine vurgu yapmıştır. Bu temaya yönelik olarak adaylardan biri *“En büyük sorun bence okulda, bizden sorumlu olan öğretmen dışında diğer öğretmenler tarafından soğuk karşılanmamız. (1,2,2,61)”* önermesini savunmaktadır.

İmkân yetersizliği: Altı uygulama öğretmen adayı uygulama okullarında başta fiziksel özellik ve araç-gereç olmak üzere çeşitli konularda okulların imkânlarının kısıtlı olduğunu gördüklerini dile getirmişlerdir. Bu tema içerisinde görüşleri aşağıdaki örnek temsil edicidir.

“Okulun bazı imkânsızlıkları vardı. (laboratuvar, projeksiyon cihazı, bilgisayar) Çeşitli öğretim yöntem ve teknikleri kullanmaya uygun mekanlar yoktu... (2,2,3,279)”

Uzaklık: Öğretmenlik uygulaması dersini uzak okullarda yürütmelerinin kendileri açısından bir sorun olduğunu dile getiren katılımcı sayısı sekizdir. Bu temaya ilişik olarak bir öğretmen adayı *“Uygulama okulunu öğrencilerin isteklerine göre yaşayabilme imkânı düşünülmesi çünkü çok uzak okullara gönderilen öğrenciler imkânlardan dolayı sıkıntılar yaşamaktadırlar. (2,2,3,271)”* fikrini savunmaktadır.

Sınıf kalabalıklığı: Uygulama öğretmen adayları, uygulama yaptıkları sınıfların öğrenci sayısı bakımından kalabalık olduğuna yedi öğretmen adayı dikkat çekmiştir. Adaylardan biri *“Sınıfların kalabalık olması daha rahat uygulama yapmamıza engel taşıyor. (1,1,3,148)”* görüşünü ileri sürmüştür.

Öğrencilerin aşırı samimiyeti: Altı öğretmen adayı uygulama okullarında öğrencilerin kendilerine olması gerektiğinden fazla samimi davrandıklarını ve bu konuda sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir.

“... Öğrencilerin bizi arkadaş gibi görüp dersi dinlememeleri ve öğretmenlerin öğrencilere gerekli uyarıların yapılmaması sorun oluşmasına neden oluyor. (1,2,1,24)”

Tek öğretmen veya sınıfa bağlılık: Araştırmaya katılan uygulama öğretmen adaylarından beşi, öğretmenlik uygulaması dersinin tek okulda ve tek öğretmen rehberliğinde yapılmasının kendileri açısından olumsuz bir durum olarak değerlendirdikleri görülmektedir. Konuyla ilgili görüşlerden biri şudur:

“Bir yıl boyunca aynı sınıfta derse girdik. Bir de merkezdeki iyi okullarda okul deneyimine giriyoruz. Daha sonra merkez hayatına başlayınca çok sorunlu, farklı okullarda görev yapıyoruz. Bu da öğretmenlik uygulamalarını geçersizleştiriyor. (4,2,1,511)”

1.4. Uygulama öğretim elemanı kaynaklı sorunlara yönelik çözümler

Uygulama öğretmen adayları, öğretim elemanları kaynaklı sorunlar kategorisinde yer alan derse ve öğretmen adayına önem vermeme, iletişim, izleme ve denetleme eksikliği temalarına yapılan yüklemeler en yüksek düzeydedir.

Derse önem vermeme: Uygulama öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanları kaynaklı sorunlar arasında en fazla atıf derse önem vermeme temasına yaptıkları tespit edilmiştir. Bu temaya yönelik görüşlerden biri aşağıda yer almaktadır.

“Uygulama ders saatinde fakülteye gelip boş boş bekliyoruz. İmza alıp gidiyoruz. Biz zaten staja gelip imza atıp gidiyoruz. (1,1,1,42)”

Öğretmen adayına önem vermeme: Katılımcılarında 12’si, öğretim elemanlarının öğretmen adaylarına önem vermedikleri yönünde görüş bildirmesi dikkate çekmektedir. Bu tema içerisinde yer alan görüşlerden biri şudur.

“Uygulama öğretmenlerimiz bizimle hiç ilgilenmedi, sorunlar yaşadık kimse çözüm bulmadı. İlgilenmeleri için uygulama öğretmeni vermiyorlar mı? Bizimle neden ilgilenmiyor? (3,1,1,708)”

İzleme ve denetleme eksikliği: Sekiz uygulama öğretmen adayı, uygulama öğretim elemanlarının öğretmenlik uygulaması sürecinde adayları yeterince veya hiç izlemedikleri ve uygulama okullarındaki uygulama sürecini denetlemedikleri şeklinde görüş beyan etmişlerdir. “*Sorunların başında uygulama dersini hocasının gelip izlememesi ve bu dersi sadece formalite olarak görülmesidir... (1,2,1,18)*” görüşlerden biridir.

İletişim eksikliği: Uygulama öğretmen adayları içinde yedi katılımcı, uygulama öğretim elemanlarının uygulama okulu ve öğretmenleri ile yeterli derecede iletişim halinde olmadıklarını dile getirmişlerdir. İletişim eksikliği temasıyla ilgili olarak katılımcılardan biri “...*Öğretim elemanı ile okulun iletişimi kopuk... (1,2,4,86)*” şeklinde görüş ifade etmiştir.

1.5. Zamanlama ve süre kaynaklı sorunlara yönelik çözümler

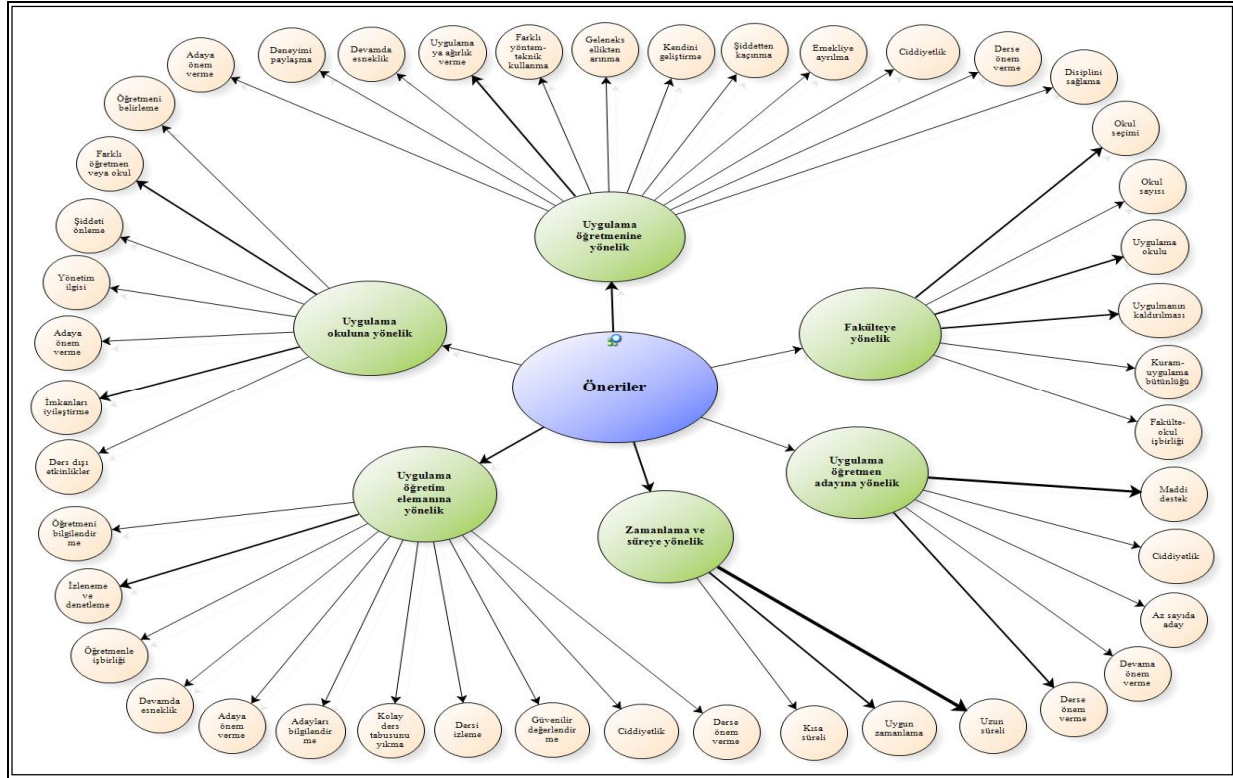
Uygulama öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda, bu kategori içerisinde uygulama süresinin yetersizliği ve yanlış zamanlama temaları oluşturulmuştur.

Süre yetersizliği: Uygulama öğretmen adayları bu kategori içerisinde en fazla yüklemeyi süre yetersizliği temasına yöneltmişlerdir. Bu temaya yönelik bir öğretmen adayı “*Okuldaki uygulama saatlerimiz çok az. En azından bir öğrenci haftanın iki günü okula uygulamaya gümelidir. (1,1,4,108)*” görüşünü dile getirmiştir.

Yanlış zamanlama: Özellikle de bu dersin son sınıfta olması ve adaylarında sınav telaşı içinde yer alması nedeniyle bu dersin daha önceki yıllarda programda yer alması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu temaya yönelik olarak katılımcılardan biri “*Karşılaşılan en büyük sorun fakülte uygulama derslerinin aynı gün olması. (4,2,4,806)*” görüşünü ileri sürmüştür.

2. Uygulama Öğretmen Adayı Önerilerine Yönelik Bulgular ve Yorumlar

Uygulama öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması öğretmenlik uygulaması öğretim programı bağlamında karşılaştıkları sorunların çözümüne ilişkin ortaya koydukları öneriler altı ana kategori ve kırk dört temada toplanmıştır. Şekil 2’de, uygulama öğretmen adaylarının öneriler başlığına ilişkin oluşturulan ana kategoriler ile bu kategoriler altında yer alan alt kategoriler arasındaki ilişkiyi ve bu ilişkinin yönünü daha açık bir şekilde gösteren bir model yer almaktadır. Her bir kategoriye ilişkin atamaların kimler tarafından ve kaç kez yapıldığı Tablo 2’de detaylı olarak gösterilmektedir.

Şekil 2: Uygulama Öğretmen Adaylarının Önerilerine İlişkin Şematik Gösterim.

Tablo 2: Öğretmen Adaylarının Demografik Değişkenlere Göre Önerilere Yönelik Temalara Yapmış Oldukları Vurgular

Temalar	Cinsiyet		ABD				Fakülte					
	Kadın	Erkek	Sınıf	Sosyal Bil.	Fen ve Tek.	Türkçe	F.Ü.E.F.	E.Ü.E.F.	A.Ü.E.F.	D.Ü.ZGEF	İ.Ü.E.F.	A.İ.Ç.Ü.E.F.
Uygulama öğretime yönelik öneriler	22	24	12	10	9	15	19	2	3	8	7	7
Uygulamaya ağırlık verme	5	11	3	6	2	5	3	1	2	6	4	-
Adaya önem verme	2	7	2	2	3	2	3	-	1	1	1	3
Derse önem verme	8	1	5	-	2	2	4	2	1	-	-	2
Kendini geliştirme	4	4	1	1	2	4	5	-	-	1	1	1
Geleneksellikten anınma	4	3	1	1	3	2	3	-	-	1	2	1
Şiddetten kaçınma	4	1	1	3	-	1	1	-	1	-	3	-
Emekliye ayrılma	2	2	2	1	1	-	1	-	-	1	-	2
Ciddiyetlik	1	1	-	-	-	2	1	-	-	1	-	-
Farklı yöntem-teknik kullanımı	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Deneyimi paylaşma	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Devamda esneklik	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Disiplini sağlama	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Uygulama öğretim elemanına yönelik öneriler	27	26	17	7	16	13	24	9	4	7	5	4
İzleme ve denetleme	7	11	6	3	2	7	6	3	1	2	5	1
Derse önem verme	9	4	5	1	5	2	7	3	1	-	1	1
Adaya önem verme	3	5	3	2	1	2	2	-	2	-	1	3
Adayları bilgilendirme	5	2	2	1	2	2	2	2	-	3	-	-
Öğretmenle işbirliği	5	2	2	1	2	2	4	1	-	2	-	-
Güvenilir değerlendirme	1	4	-	1	4	-	2	2	-	-	1	-
Dersi izleme	3	2	2	1	2	-	4	-	-	1	-	-
Devamda esneklik	2	2	-	1	1	2	1	-	1	1	-	1
Kolay ders tabusunu yıkma	1	3	3	-	1	-	1	-	1	1	-	1
Öğretmeni bilgilendirme	1	1	-	-	2	-	1	1	-	-	-	-
Ciddiyetlik	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Uygulama okuluna yönelik öneriler	14	23	17	3	9	8	12	2	3	7	5	8
Farklı öğretmen veya okul	6	9	11	1	2	1	9	-	2	-	2	2

İmkânları iyileştirme	3	11	2	3	4	5	1	-	1	7	2	3
Öğretmeni belirleme	5	5	4	-	3	3	3	2	1	-	3	1
Adaya önem verme	1	3	2	-	1	1	1	-	1	-	-	2
Ders dışı etkinlikler	2	1	1	1	1	-	1	-	-	-	-	2
Yönetim ilgisi	2	1	1	-	2	-	-	-	-	1	1	1
Şiddeti önleme	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Fakülteye yönelik öneriler	6	14	5	4	8	3	6	4	2	3	2	3
Uygulamanın kaldırılması	-	7	1	3	3	-	-	2	2	-	1	2
Uygulama okulu	4	3	2	1	2	2	4	-	-	2	-	1
Okul seçimi	3	4	2	-	4	1	1	3	-	1	1	1
Fakülte-okul işbirliği	3	2	1	1	1	2	1	1	1	1	-	1
Kuram-uygulama bütünlüğü	-	2	1	-	1	-	1	-	-	-	1	-
Okul sayısı	-	2	-	1	1	-	2	-	-	-	-	-
Uygulama öğretmen adayına yönelik öneriler	5	14	8	4	2	5	3	1	3	2	1	9
Maddi destek	2	9	6	1	2	2	-	-	-	1	1	9
Derse önem verme	4	2	3	1	1	1	1	1	3	-	1	-
Az sayıda aday	1	2	-	2	-	1	-	-	2	1	-	-
Ciddiyetlik	-	2	-	1	-	1	1	-	-	1	-	-
Devama önem verme	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-
Zamanlama ve süreye yönelik öneriler	12	32	15	7	13	9	11	6	3	4	5	15
Uzun süreli	9	32	16	6	11	8	13	4	3	3	3	15
Uygun zamanlama	7	8	4	3	5	3	3	3	1	2	3	3
Kısa süreli	1	2	-	1	1	1	-	1	-	1	-	1

2.1. Uygulama öğretmenine ilişkin önerilere yönelik çözümler

Uygulama öğretmen adayları, uygulama öğretmenlerine yönelik olarak uygulamaya ağırlık verme, adaya ve derse önem verme, kendini geliştirme ve geleneksellikten arınma temalarına yönelik yaptıkları yüklemelerin diğer öneri temalarına göre ağırlıkta olduğu tespit edilmiştir. Bu kategori altında yer alan temalara ilişkin örnekler aşağıda sunulmuştur.

Uygulamaya ağırlık verme: Nitel analiz sonucunda en fazla yüklemenin uygulamaya ağırlık verme temasına yapıldığı tespit edilmiştir. Bu temaya referans olan uygulama öğretmen adaylarından bazılarının ifadeleri aşağıda örneklendirilmiştir.

“Daha çok uygulamaya dönük faaliyetler benim öğrencinin hem öğretmenin işine yarayabilir. Öğretmenler bize daha fazla uygulama yapma fırsatı tanınmalıdır. Teoriden çıkmanın faydalı olacağını düşünüyorum. (1,2,4,118)”

Adaya önem verme: Uygulama öğretmen adaylarının dokuzu, uygulama öğretmenlerinin aday öğretmenlerine daha fazla önem vermeleri konusunda öneride bulunmuştur. Bu temaya ilişkin olarak bir öğretmen adayı *“Stajyer öğretmenlere okullarda daha çok ilgi gösterilmesi ve onlara değer verilmesi. (1,2,4,102)”* görüşünü belirtmiştir.

Derse önem verme: Araştırmaya katılan uygulama öğretmen adayları arasında dokuz kişi, uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması dersine daha fazla önem vermeleri gerektiğini dile getirmişlerdir. Bu temaya yönelik olarak katılımcılardan biri *“Uygulama öğretmenlerinin bu ders ile daha çok ilgilenmeleri ve önem vermeleri gerekir.... (6,1,1,367)”* önerisini sunmuştur.

Kendini geliştirme: Uygulama öğretmen adaylarında sekiz kişi, uygulama öğretmenlerinin alan ve mesleki özellik başta olmak üzere çeşitli alanlarda kendilerini geliştirmeleri gerekliliğine işaret

etmişlerdir. Adaylardan biri “*Öğretmenler daha iyi olabilirler, kendilerini geliştirebilirler, teknolojiden faydalanabilirler. (1,1,2,69)*” görüşünü bildirmiştir.

Geleneksellikten arınma: Uygulama öğretmen adaylarının, uygulama öğretmenlerine yönelik önerileri arasında, öğretmenlerin geleneksel öğretmen rolünden kurtulması gerektiğini belirten aday sayısı yedidir. Geleneksellikten arınma temasına atıfta bulunan uygulama öğretmen adaylarının belirttikleri görüşlerden bazıları aşağıda örneklendirilmiştir.

“Artık bence geleneksel öğretim yapan öğretmenler okuldaki temizlenmeli veya öğretmenler kendilerini geleneksel öğretmen tipinden temizlemeli, çünkü öğretim sisteminin yeni bir anlayışa ve yeni bir çözüme ihtiyacı var. (1,1,3,140)”

Şiddetten kaçınma: Uygulama öğretmen adaylarının beşi, öğretmenlerin şiddette başvurmaması konusunda görüş birliği sağlamıştır. Adayların, şiddetten kaçınma temasına ilişkin ortaya koydukları görüşlerden bazıları şunlardır:

“...Öğrenciyi merkeze alan eğitim sistemleri benimsenmesine rağmen öğrenci okulda hala hiçe sayılmaktadır. Öğrenciler öğretmenler tarafından şiddete maruz kalmaktadır. Öğrenciye yapılan her şiddetin sağlık ve psikoloji boyutu üzerinde bir kez daha düşünülmesi, gerekli çalışmalar yapılmalıdır. (1,1,1,14)”

Emekliye ayrılma: Öğretmen adaylarının dördü, uygulama sürecinde özellikle emekliliğine doldurmuş, mesleki tükenmişlik yaşayan ve öğretmenlik mesleğinin gereklerini karşılamadıklarını düşündükleri öğretmenlere yönelik emekliye ayrılma önerisi sunmuştur. Öğretmen adaylarından biri “*Özellikle, yaşlı öğretmenlerin emekli olması gerektiğini düşünüyorum. Genç nesile fırsat verilmeli. (1,1,3,143)*” şeklinde fikir ileri sürmüştür.

Ciddiyetlik: Dört öğretmen adayı, uygulama öğretmenlerinin öğretmenlik uygulaması dersinin ciddiye alınması gerektiğini vurgulamıştır. “*Öğretmenlik uygulamaları öğretmenler tarafından daha ciddiye alınarak daha verimli bir şekilde düzenlenip uygulanmalıdır. Öğretmen adaylarına olan katkısı zayıftır. (4,1,4,836)*” önerisini, bu tema içerisinde yer alan diğer önerilere de ışık tutmaktadır.

2.2. Uygulama öğretim elemanına ilişkin önerilere yönelik çözümler

Uygulama öğretmen adayları uygulama öğretim elemanlarına yönelik olarak özellikle izleme ve denetleme, derse ve adaya önem verme, adayları bilgilendirme ve öğretmenle işbirliği yapma temalarındaki önerilerinin daha yoğun şekilde vurgulandığı tespit edilmiştir.

İzleme ve denetleme: Elde edilen veriler üzerinde yapılan nitel analiz sonucunda öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanlarına yönelik belirttikleri öneriler arasında en fazla yüklemenin izleme ve denetleme temasına yapıldığı tespit edilmiştir. Bu temaya referans olan uygulama öğretmen adaylarından birinin görüşü şu şekildedir.

“Öğretmen uygulamasına ilişkin şu önerilerde bulunabilirim. Staj yapan adayların düzenli olarak gözlenmesi, izlenmesi, devam durumlarının önemsenmesi gerekmektedir. Ayrıca öğretmen adayının her sınıfa girip adayları izlemesi ve bunun sonucunda birlikte değerlendirme yapılması gerekir. (1,1,1,44)”

Derse önem verme: Uygulama öğretmen adaylarının 13'ü, öğretmenlik uygulaması dersine uygulama öğretim elemanları tarafından gereken önemin verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu tema içinde yer alan görüşlerden bazıları şunlardır: Öğretmen adaylarından biri *“Bu noktada üniversite öğretmenleri diğer öğretmenler üzerinde ağırlıklarını koymalı ve daha disiplinli bir öğrenme ortamı oluşturulmalı. Kısaca, bu dersi önemsemeli. (1,1,1,34)”* önerisini sunmuştur.

Adaya önem verme: Sekiz öğretmen adayı, uygulama öğretim elemanlarının kendilerine gereken önemi vermelerini belirtmişlerdir. Adaya önem verme temasına ilişkin katılımcılardan biri *“Bizden sorumlu öğretim üyelerinin bizimle daha fazla ilgilenmesi, kendilerinin de bilgi sahibi olmaları. (3,1,1,692)”* önermesini dile getirmiştir.

2.3. Uygulama okuluna ilişkin önerilere yönelik çözümler

Uygulama öğretmen adayları, uygulama okuluna yönelik olarak farklı okul veya öğretmen imkânları iyileştirme ve öğretmeni belirleme temalarına yaptıkları yüklemenin daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Aşağıda öneriler kategorisi altındaki temalar ve bu temalara yönelik örnekler yer almaktadır.

Farklı öğretmen veya okul: Uygulama öğretmen adayları, uygulama okuluna yönelik önerileri arasında farklı öğretmen veya okul temasına en fazla yüklemde bulunmuşlardır. Bu tema içerisinde yer alan görüşlerden bazıları şunlardır:

“Uygulama, okullarda artırılmalı, sosyo-ekonomi yapısına göre farklı okullara gönderilmesi bileştirilmiş sınıf ve yatılı bölge okullarında uygulama yaptırılmalı. (1,1,1,41)”

İmkânları iyileştirme: Araştırmaya katılan uygulama öğretmen adaylarının 14'ü, uygulama okullarında araç-gereç, fiziksel durum, öğretmen-öğrenci sayısı vb. imkânlar bakımından okulların mutlaka iyileştirilmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Bu tema içinde yer alan görüşlerden biri aşağıda yer almaktadır.

“Sınıflar çok kalabalık. Onun için sınıfların minimum seviyeye indirilmesi gerekiyor. Bunu içinde okul yapmak gerekiyor. Okul yapınca da öğretmen alınması gerekiyor. Yani zincirin halkaları gibi bütün bunlar birbiriyile ilişkili. (4,2,4,792)”

Öğretmeni belirleme: Uygulama öğretmen adaylarından 10'u, uygulama öğretmenlerinin belirlenmesinde bazı standartların temele alınması gerektiğini ileri sürmüşlerdir. Öğretmen adaylarından biri *“Uygulama öğretmenleri seçilirken daha çok inceleme yapılırsa da öyle verilse daha iyi olur. Daha tecrübeli ve iletişimi daha iyi olan öğretmenler olursa daha iyi olur. (2,1,1,240)”* önerisini dile getirmiştir.

2.4. Fakülteye ilişkin önerilere yönelik çözümler

Uygulama öğretmen adayları, uygulamanın kaldırılması, fakülteye bağlı uygulama okulunun olması ve okul seçiminde daha özenli davranılması gerektiği hakkındaki önerileri daha dikkat çekmektedir.

Uygulamanın kaldırılması: Fakülteye yönelik öneriler arasında, uygulama öğretmen adayları, en fazla yüklemeyi uygulamanın kaldırılması temasına yaptıkları tespit edilmiştir. Bu temaya referans olan bir öneri aşağıda yer almaktadır.

“Bu boş, gereksiz uygulama kaldırılmalı ya da daha mantıklı ve düzenli yapılmalı. Kimse kendini kandırmasın. (2,2,2,185)”

Uygulama okulu: Uygulama öğretmen adaylarının yedisi, fakülte veya üniversiteye ait olan bir uygulama okulunun bulunmasını önerdikleri bulgusu ortaya çıkmıştır. Uygulama okulu temasına referans olan görüşleri aşağıdaki örnek temsil edici niteliktedir.

“Her şeyden önce sırf uygulama amaçlı bir okulun öğrencilere tahsis edilmesi. Hem öğretim elemanı bu işle haşır neşir olur, hem de bizlere daha verimli pratik bilgiler öğreniriz. (1,2,4,122)”

Okul seçimi: Öğretmen adaylarının yedisi, fakültelerin okul seçiminde daha titiz davranması ve okul seçiminde öğretmen adaylarının görüşlerinin de alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu temaya referans olan bir görüş aşağıda yer almaktadır.

“Öğrencilerin gönderileceği okuldaki öğretmenler, o okulun en iyi öğretmenleri olması gerekiyor. İyi izlenim edinemediğimiz öğretmenler, öğretmenlik mesleğine olan saygımızı ve isteğimizi azaltıyor. Öğrenciler okullara gelişi güzel dağıtılmamalı. (5,2,1,937)”

Fakülte-okul işbirliği: Uygulama öğretmen adaylarından beşi, fakültelerin uygulama okullarıyla ve öğretmenleriyle işbirliği ve iletişim içerisinde olması önerisini vurgulamıştır. *“Fakülte-okul arasındaki iletişim kopukluğu giderilmeli. (6,2,4,474)”* önerisi, bu temanın oluşmasında rol oynayan önerileri yansıtır özelliindedir.

2.5. Uygulama öğretmen adayına ilişkin önerilere yönelik çözümlenmeler

Uygulama öğretmen adayları, kendilerine yönelik önerilerinden maddi destek, derse ve devama önem verme, az sayıda aday ve ciddiyetlik temaları elde edilmiştir.

Maddi destek: Nitel analiz sonucunda en fazla yüklemenin maddi destek sağlama temasına yapıldığı tespit edilmiştir. Bu temaya referans olan öğretmen adaylarından birinin görüşüne aşağıda yer verilmiştir.

“Mesleki endüstri meslek liselerinde staj yapan öğrencilere maaş verilmektedir. Lise düzeyindeki öğrencilere bile maaş verilirken üniversite son sınıf öğrencilere böyle bir uygulama olmaması abesle iştigaldir. Bu yüzden bende dahil gözlemlerime göre adayların %80'i gereksiz ve vakit kaybı olarak görmektedir. Eğer maaş olsa çok cazip hale gelir (5,2,4,620)”

Derse önem verme: Araştırmaya katılan uygulama öğretmen adaylarından altısı, öğretmen adaylarının derse gereken önemi vermeleri önerisinde bulunmuşlardır. *“Öğretmenlik uygulamasını kesinlikle her öğrencinin olması gerektiğine inanıyorum. Öğretmen adaylarının bu derse önem vermeleri sağlanmalı bence. (2,1,1,231)”* önerisi bu tema içerisinde yer alan diğer önerileri kapsayıcı niteliktedir.

2.6. Zamanlama ve süreye ilişkin önerilere yönelik çözümler

Uygulama öğretmen adaylarının özellikle, dersin süresinin uzatılması temasına yaptıkları yüklemenin daha fazla yapıldığı, bunun yanı sıra uygun zamanlama temasına yapılan yüklemenin de sayıca önemli bir orana sahip olduğu tespit edilmiştir.

Uzun süreli: Uygulama öğretmen adayları, bu kategori içerisinde en fazla yüklemeyi uzun süreli temasına yapmış ve öğretmenlik uygulaması dersinin sürece uzatılması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu temaya yönelik önerilerde bulunan öğretmen adaylarının belirttikleri görüşlerden biri aşağıda örneklendirilmiştir.

“Eğitim fakültesi staj süresinin yeterli olduğunu inanmıyorum. Haftada iki gün öğretmen adaylarına staj yaptırılabilir. Bu şekilde öğretim mesleğine daha iyi öğretilir. (1,2,3,147)”

Uygun zamanlama: Araştırmaya katılan uygulama öğretmen adaylarının 15’i, öğretmenlik uygulaması dersinin daha önceki yıllarda ve sınav tarihlerine denk gelmeyen tarihlerde verilmesi gerektiği üzerinde durmuştur. Uygun zamanlama teması içerisinde yer alan önerilerden biri aşağıda yer almaktadır.

“Öğretmen adayların uygulama günleri belirlenirken branşların ders miktarına dikkat edilip ona göre yapılmalı. Çünkü bazı günler branş dersi hiç olmuyor. Ve o gün boş geçiyor... (6,2,4,477)”

Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın sonuçları arasında, öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni kaynaklı sorunlarına yönelik olarak eksik uygulama yaptırma, adaya ve derse önem vermeme ile mesleki bilgi eksikliği sorunlarını en fazla vurguladıkları ortaya çıkmıştır. Bunların yanı sıra uygulama öğretmenlerinin geleneksel öğretmen modelini sürdürmeleri, adayları izleme ve denetleme eksikliği, adayları derste aşırı sıkma ve onlara görev vermeme, uygulama sürecinde devama önem vermeme, deneyim ve tecrübeyi adaylarla paylaşmama, kendini geliştirmeme, dersi adayların üzerine bırakıp sorumluluktan kaçma, adayların akademik başarısını hatalı değerlendirme ve öğrencilere yönelik şiddete başvurmaları da uygulama öğretmenlerinin uygulama öğretmeni kaynaklı sorunları arasında önemli bir yer tutmuştur. Ayrıca öğretmen adaylarının uygulama öğretmeni kaynaklı sorunları arasında, adayların yanında öğrencilere gerçekçi davranmama, uygulama öğretmen adaylarına ön yargılı davranma ve onları notla tehdit etme, öğrencilere karşı itici davranışlar sergileme, alan dışından gelme, alan bilgisi eksikliği ve siyasi görüşlerini yansıtma da yer almıştır. Konuyla ilgili yapılan araştırmalar, bu sonuçlarla tutarlık göstermektedir. Çetin ve Bulut’un (2002) araştırması sonucunda, uygulama öğretmenin görev, yetki ve sorumluluklar konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, öğretmen adayı sayısının fazla olmasının olumsuz etki yaptığı ortaya çıkmıştır. Cansaran, İdil ve Kalkan (2006) tarafından yapılan araştırmadan, uygulama öğretmenlerinin öğrencileri derse motive edemedikleri sonucu ortaya çıkarken, Turgut, Yılmaz ve Firuzan’ın (2008)

çalışması sonucunda, uygulama öğretmenlerinin, iyi bir model ve aktif sosyal bir hayatlarının olmadığı, öğretim yöntem ve tekniklerini iyi bilmedikleri ve öğretmen adaylarıyla istenilen ölçüde ilgilenmedikleri belirlenmiştir. Bunların yanı sıra Fidan, Yüksel ve Tabak (2010), öğretmen adaylarının uygulama sürecinde, ağırlıklı olarak gözlemci konumunda olmaları ve yeterli uygulama yapamamalarından yakındıklarını tespit etmişlerdir.

Uygulama öğretmen adaylarının kendileri açısından en fazla yaşadıkları sorunlar arasında, öğretmen olarak kendini öğrenciye kabullendirememesi, sınav ve atanma kaygısı taşıma, sınıf etkili yönetememe, süreçle ilgili rapor hazırlama ve özellikle de ulaşım açısından maddi sıkıntı çekme sorunlarının yer aldığı belirlenmiştir. Bunların yanı sıra adayların kendileri açısından meslekten soğuma, öğretmenlik uygulaması dersini ciddiye almama, ders anlatmada zorlanma, kural dışı kılık kıyafet giyinme, uygulama öğretmeni başına düşen aday fazlalığı, alan ve mesleki bilgisi eksikliği, devamsızlık yapma, boşa zaman harcama, uygulama öğretmenin gözlemesinden memnun olmama, ders işlerken zamanı etkili kullanamama sorunlarıyla da karşılaştıkları tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, diğer araştırma sonuçlarıyla da benzerlik taşımaktadır. Hacıoğlu (1990) uygulama sürecine öğretmen adaylarının olumsuz davranışlarından kaynaklanan sorunların olduğunu, Çetin ve Bulut (2002) uygulama guruplarının kalabalık olmasının imkânların paylaşılması noktasında olumsuz etki yaptığını, Fidan, Yüksel ve Tabak (2010) ise bir sınıfa aynı anda birden fazla öğretmen adayının girmesinin hem adaylarda hem de öğretmenlerde çeşitli sorunlara sebep olduğunu ortaya koymuştur.

Uygulama öğretmen adaylarının uygulama okulu kaynaklı sorunları arasında en fazla, okul yöneticilerin çeşitli konularda zafiyet içerisinde olması, öğretmenlerin adaylara karşı olumsuz tutum sergilemesi, araç-gereç, laboratuvar vb. imkân yetersizliği, uygulama okulunun uzak ve sınıfların kalabalık olması sorunlarıyla karşılaştıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bunların yanı sıra uygulama öğretmen adaylarının uygulama okulu kaynaklı olarak, öğrencilerin adaylara karşı aşırı samimiyeti, tek öğretmen veya sınıfa bağlı kalma, öğretmen açığının olması, okulda olumsuz örgüt kültürünün olması, uygulama öğretmen adaylarının kendi branşı dışındaki derse girmesi, okul ve sınıfın kirliliği konularında da sorun yaşadıkları belirlenmiştir. Konuyla ilgili yapılan çeşitli araştırmalar bu sonuçları destekler niteliktedir. Hacıoğlu (1990), uygulama okullarının fiziki kapasite yetersizliğini, Rıza ve Hamurcu (2000), uygulama öğretmen adaylarının okul idaresi hakkında olumsuz görüş belirttiklerini, Silay ve Gök (2004), uygulama öğretmen adaylarının okul idaresi tarafından yürütülen çalışmalar hakkında bilgilendirilmediklerini ortaya koymuşlardır. Öte yandan Gökçe ve Demirhan (2005), okul yöneticilerinin ve uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına karşı ilgisiz davrandığını, Aksu ve Demirtaş (2006), öğretmen adaylarının okul müdürünü olumsuz yönde

değerlendirdiğini, Kudu, Özbek ve Bindak (2006), uygulama okullarının fakülteden çok uzak olduğu, uygulama okulu idarecilerinin kendileri ile ilgilenmedikleri sonuçları ortaya çıkaran araştırma yapmışlardır. Ayrıca Fidan, Yüksel ve Tabak'ın (2010) çalışması sonucunda, öğretmen adaylarının her hafta aynı sınıfa uygulama sürecine katılmasının onlar üzerinde fazla olumlu bir etki yapmadığını ve uygulama okulu yöneticilerinin öğretmen adaylarına karşı olumsuz davranışlar sergilediğini ortaya koymuştur.

Öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanları kaynaklı sorunlar arasında, derse ve uygulama öğretmen adayına önem vermeme, uygulama sürecini izleme ve denetleme eksikliği, uygulama okulu özellikle de uygulama öğretmeniyle iletişim eksikliği sorunlarını en fazla dile getirmişlerdir. Ayrıca uygulama öğretmen adaylarını aşırı sıkma, akademik başarısını hatalı değerlendirme ve onları notla tehdit etme, mesleki bilgi eksikliği, uygulama öğretmeni ikinci plana atma ve onun görüşlerini dikkate almama, okulda suya sabuna dokunma cinsinden yanlış nasihatte bulunma da uygulama öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanı kaynaklı sorunları arasında yer almıştır. Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar, konuyla ilgili yapılan diğer araştırma sonuçlarıyla paralellik taşımaktadır. Aydın, Selçuk ve Yeşilyurt (2007), Azar (2003), Gömleksiz, Mercin, Bulut ve Atan (2006), Silay ve Gök (2004) tarafından yapılan araştırmalardan, uygulama öğretim elemanlarının adaylarla yeterince ilgilenmediklerini, rehberlik etme becerilerinin yetersiz olduğunu, dersi yürütme ve değerlendirme açısından yeterli olmadıkları ve bu derse yeterli ilgi göstermediği sonuçları ortaya çıkmıştır. Diğer taraftan Gökçe ve Demirhan'ın (2005) yaptığı araştırma sonuçları arasında, uygulama öğretim elemanı ve öğretmeni arasındaki iletişimin yeterli seviyede olmadığı yer almıştır. Zamanlama ve süre kaynaklı sorunlar açısından ise, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin özellikle süre açısından yetersiz olduğu ve dersin yanlış zamanda (dönemde veya günlerde) verildiğini belirttikleri ve bu konularda çeşitli sorunlar yaşadıklarını vurgulamışlardır.

Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması öğretim programı açısından karşılaştıkları sorunların çözümüne ilişkin ortaya koydukları öneriler dikkate alındığında şu sonuçlar elde edilmiştir. Uygulama öğretmenine yönelik olarak daha fazla uygulama yaptırma, adaylara ve öğretmenlik uygulaması dersine önem verme, alan ve mesleki açıdan kendini geliştirme, geleneksel öğretmen modelinden sıyrılma ve öğrencilere karşı şiddet uygulamadan kaçınma önerilerinin uygulama öğretmen adayları tarafından en fazla vurgulanan öneriler olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının uygulama öğretim elemanlarına yönelik olarak belirtilen önerileri arasında, uygulama sürecinde uygulama öğretmen adaylarını izleme ve onları okul-sınıf ortamında denetleme ile öğretmenlik uygulaması dersine ve uygulama öğretmen adaylarına daha fazla önem verme önerilerinin en fazla vurgulandığı belirlenmiştir. Bunların yanı sıra öğretim elemanlarına yönelik

öğretmenlik uygulaması dersi hakkında uygulama öğretmen adaylarını ve uygulama öğretmenlerini bilgilendirme, uygulama öğretmeniyle işbirliği yapma, objektif yollar kullanarak uygulama öğretmen adaylarının başarısını değerlendirme, uygulama öğretmen adaylarının dersini izleme, kolay ders tabusunu yıkma ve dersi daha fazla ciddiye alma önerilerinin yapıldığı tespit edilmiştir. Uygulama okuluna yönelik olarak, öğretmen adaylarının sosyo-ekonomik, coğrafi özellik ve imkân açısından farklı uygulama okullarında uygulama sürecini tamamlaması, farklı uygulama öğretmenleri danışmanlığında uygulama yapması, sınıf uygulama öğretmenin belirli standartlara sahip olan öğretmenlerden seçilmesi yönündeki önerileri öğretmen adayları tarafından en fazla vurgulanan öneriler arasında yer almıştır.

Öğretmen adayları fakülteye yönelik olarak, öğretmenlik uygulaması dersinin amacına uygun olarak işlenmemesi nedeniyle öğretmenlik uygulaması dersinin kaldırılması önermiştir. Bunların yanı sıra adaylar tarafından, fakülte veya üniversiteye ait uygulama okulunun bulunması, uygulama okulunun seçilmesinde öğretmen adaylarının da görüşlerinin alınması, fakülte-okul işbirliğinin artırılması, fakültede görülen ders içeriklerinin uygulamaya dönük olması ve uygulama okulu sayısının artırılarak uygulama okulu başına düşen öğretmen aday sayısının azaltılması yönünde öneriler de geliştirilmiştir. Katrancı (2008) tarafından yapılan bir araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının kendilerini geliştirebilmeleri ve uygulama faaliyetlerinin daha düzenli ve verimli hale getirilmesi için eğitim fakülteleri bünyesinde uygulama okullarının kurulmasına yönelik öneri, bu araştırmanın sonuçlarıyla tutarlık sergilemektedir. Uygulama öğretmen adaylarının kendilerine yönelik yaptıkları öneriler arasında maddi destek sağlanması önerisini en fazla vurguladıkları tespit edilmiştir. Ayrıca arkadaşlarının öğretmenlik uygulaması dersine önem vermesi, bu derse devam etmesi ve dersi ciddiye alması ile bir uygulama öğretmeni başına düşen aday sayısının daha az olması önerilerinin de uygulama öğretmen adayları tarafından dile getirilen öneriler arasında yer aldığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bunların yanı sıra zamanlama ve süre için yapılan öneriler dikkate alındığında, öğretmenlik uygulaması dersinin süresinin uzatılması yönündeki önerinin öğretmen adayları tarafından en fazla vurgulanan öneri olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının bu önerisi, Gökçe ve Demirhan'ın (2005) çalışmasından elde edilen sonuçlardan biri olan öğretmen adayları tarafından uygulama süresinin uzatılması önerisiyle tutarlık sergilemektedir.

Kaynaklar

- Ada, S. (1991). Öğretmenlik Uygulamasının Anlam ve Kapsamı, *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (3), 9-15.
- Aksu, B. M. ve Demirtaş, H. (2006). Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi II Dersine İlişkin Görüşleri (İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği), *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (11), 3-21.
- Aydın, S., Selçuk, A. ve Yeşilyurt, M. (2007). Öğretmen Adaylarının “Okul Deneyimi II” Dersine İlişkin Görüşleri (Yüzüncü Yıl Üniversitesi Örneği), *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, IV (II), 75-90.
- Azar, A. (2003). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşlerinin Yansımaları, *Milli Eğitim Dergisi*, (159), <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/159/azar.htm>, Erişim Tarihi: 15.05.2008.
- Aziz, A. (2008). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Cansaran, A., İdil, Ö. ve Kalkan, M. (2006). Fen Bilgisi Eğitimi Anabilim Dallarındaki “Okul Deneyimi” Uygulamalarının Değerlendirilmesi, *Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (1), 83-99.
- Çetin, F. ve Bulut, H. (2002). Okul Deneyimi I, II ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerinin Uygulama Öğretmenleri ve Öğretmen Adayları Tarafından Değerlendirilmesinin İncelenmesi, *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 69-75.
- Fidan, N. K., Yüksel, A. ve Tabak, N. (2010). Öğretmenlik Uygulaması I Dersinde Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, *Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II*, 16–18 Mayıs 2010, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Gedik, N. ve Göktaş, Y. (2008). Aday Öğretmenler İçin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması, İsmail Demircioğlu (Ed.), *Öğretmenlik Uygulaması* (ss. 69-100). Ankara, Anı Yayıncılık.
- Gökçe, E. ve Demirhan, C. (2005). Öğretmen Adaylarının ve İlköğretim Okullarında Görev Yapan Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması Etkinliklerine İlişkin Görüşleri, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 38 (1), 43-71.
- Gömleksiz, M. N., Mercin, L. Bulut, İ. ve Atan, U. (2006). Okul Deneyimi II Dersine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri (Sorunlar ve Çözüm Önerileri), *Eğitim Araştırmaları*, (23), 148-158.
- Hacıoğlu, F. (1990). *Öğretmenlik Uygulaması Modeli*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hacıoğlu, F. ve Alkan, C. (1997). *Öğretmenlik Uygulamaları, Öğretim Teknolojisi*, İstanbul, Alkım Yayınevi.
- Kahyaoğlu, M. ve Yaygın, S. (2007). İlköğretim Öğretmen Adaylarının Mesleki Öz-Yeterliklerine İlişkin Görüşleri, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15 (1), 73-84.
- Karasar, N. (1999). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- Katrancı, M. (2008). *Öğretmenlik Uygulamasında Uygulama Okulu Koordinatörleri ve Uygulama Öğretmenlerinin Görev ve Sorumluluklarını Yerine Getirme Düzeyleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.
- Kırcaali, İ. G. (1997). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yaklaşımları*, Eskişehir, Eskişehir Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi Yayını.

- Köksal, D. (2008). *Yabancı Dil Eğitimi Bölümleri İçin Teoriden Pratiğe Öğretmenlik Uygulaması*, (Ed. Dinçay Köksal), Ankara, Nobel Yayınları.
- Kudu, M., Özbek, R. ve Bindak, R. (2006). Okul Deneyimi-I Uygulamasına İlişkin Öğrenci Algıları (Dicle Üniversitesi Örneği), *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (15), 99-109.
- Kuran, K. (1992). Eğitim Yüksekokulları Programında Yer Alan Uygulama ve Staj Çalışmalarının Önemi ve İşlemi, Bu Çalışmaların Program Açısından Değerlendirilmesi, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 291-300.
- Kutlu, Ö. (2003). Cumhuriyetin 80.Yılında: Ölçme ve Değerlendirme, *Mili Eğitim Dergisi*, (160), <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/kutlu.htm>, Erişim Tarihi: 05.01.2009.
- Mayring, P. (1996). *Einführung in die qualitative Sozialforschung*, Weinheim, Psychologie Verlags Union. (Almanca'dan çevirenler: Adnan Gümüş ve M. Sezai Durgun, 2000, Adana, Baki Kitabevi).
- Özkan, H. H., Albayrak, M. ve Berber, K. (2005). Öğretmen Adaylarının İlköğretim Okullarında Yaptıkları Öğretmenlik Uygulamasının Yetişmelerindeki Rolü, *Milli Eğitim Dergisi*, 33 (168), <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/168/index3berber.htm>, Erişim Tarihi: 06.08.2008.
- Rıza, T. ve Hamurcu, H. (2000). Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğrencilerinin Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulamasına Yönelik Görüşleri, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (8), 1-8.
- Roberts, P., and Priest, H. (2006). Reliability and validity in research, *Nursing Standard*, (20), 41-45.
- Sılay, İ ve Gök, T. (2004). Öğretmen Adaylarının Uygulama Okullarında Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Sorunları Gidermek Amacıyla Hazırlanan Öneriler Üzerine Bir Çalışma, *XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı*, 6-9 Temmuz 2004, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Sözer, E. (1990). Öğretmen Yetiştirmeye İlişkin Genel Kavram ve Ölçütlerin Üniversitemizdeki Uygulamalara Yansımaları, *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (2), 55-66.
- Turgut, M., Yılmaz, S. ve Firuzan, A. R. (2008). Okul Deneyimi Uygulama Sürecinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, *Bilim, Eğitim ve Düşünce Dergisi*, 8(2),1-26
- Yıldırım, A. ve Simsek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Yılman, M. (2006). *Türkiye'de Öğretmen Eğitiminin Temelleri*, Ankara, Nobel Yayın Dağıt.

Ek-1:

Extended Abstract

The main aim of this study is to reveal the problems teacher candidates encounter during teaching practice curriculum and suggestions for these problems. In order to accomplish this, the following questions were directed to the teacher candidates:

1. What are the problems they encounter?
2. What are the suggestions they offer to solve the problems?

Teaching practice is a professional experience process which involves activities at practice schools which allow teacher candidates to apply their knowledge and skills acquired during undergraduate studies and to develop these skills. A focus on applications that can allow the use of candidate teachers' knowledge and skills adds to the value theoretical knowledge and forms a bridge

between theory and practice. The practice uncovers competence in their field, professions and their general knowledge. However, the problems faced during teaching practice prevent candidate teachers from achieving the aims of the curriculum. To date, no qualitative research has been carried out on the problems and solutions concerning the teaching practice curriculum designed for teacher candidates attending different programs at different faculties of education. For that reason, it is deemed important to reveal the problems encountered by candidate teachers during teaching practice and suggestions offered regarding these problems. In regard, such a study may prove useful as it offers first-hand tangible results.

In this study, a survey method was used, which can be used as a mixed method involving both qualitative and quantitative methods. In the study, nested multiple cases design for qualitative methods was used. That type of design is usually adopted for curriculum evaluation in the literature. The study group in the study consists of 322 final year students who attend to the teaching practice in their final year of training at Faculties of Education of various universities in Eastern and Southeastern Turkey (i.e. Departments of Social Studies, Turkish Language Education, Primary School Education, Science and Technology at Fırat University, Erzincan University, İnönü University, Atatürk University, Dicle University and Ağrı İbrahim Çeçen University).

Data of the research were obtained from the scales and semi-structured interview forms developed by the researchers. To analyze the data, “content analysis method” was used. The following steps were followed to increase the reliability and validity of the study;

1. Throughout the study, the opinions and feedback were obtained from two experts. One expert had the knowledge and experience in teaching practice curriculum while the other in qualitative method.
2. The data, the results and the discussion of the results were shared with twenty candidate teachers.
3. Another researcher who has experience in qualitative method was invited to separately categorize, theme and discuss the resulting data. His findings were used to compare to that of the researcher.

At the end of the research, the problems faced by teacher candidates were categorized in six main categories and sixty themes; and solutions suggested for these problems were categorized in six main categories and forty four themes. The teacher candidates emphasized two main problem categories among a number of problems about teaching practice curriculum. These two main categories identified involve problems arising from themselves and problems arising from the practice teachers.

From the study it emerged that the problems originating from the practice teachers were; a) insufficient practice, b) disregard for the teacher candidate, c) disregard for the teaching practice curriculum and d) insufficient knowledge of their field. Among the problems arising from themselves were; a) failure to be acknowledged as a teacher, b) concerns for uncertainties about getting a teaching positions in future, c) financial problems. The problems arising from the their practice schools were; a) inadequacies of the school management, b) negative attitude of the other teachers, c) lack of instructional materials and labs, d) long distances to be covered to reach the schools. The problems arising from the university practice teachers were; a) disregard for the

teacher candidate, b) disregard for the teaching practice curriculum, c) lack of guidance and counseling they provide. There were also problems arising from duration of the teaching practice.

The solutions offered to problems identified in the study as in the following. The solutions offered for the problems related with practice teachers are: a) more time allocated to practice for the candidate teacher, b) paying more attention to the candidate teachers, c) paying more attention to the teaching practice curriculum, d) increasing his knowledge about their field of study, e) increasing their professional knowledge. The solutions offered for the problems arising from university practice teacher, a) monitoring the teaching practice process, b) supervision of the teaching practice process and the candidate teachers, c) paying more attention to the teaching practice curriculum and candidate teachers, d) giving more information about the teaching practice curriculum to the candidate teachers and practices teachers. One solution offered to the problems arising in practice schools is the opportunity to complete their practice at different practice schools and with different practice teachers.